

Drgawki gorączkowe – definicja i czynniki sprzyjające ich wystąpieniu

Co to są drgawki gorączkowe?

Drgawkami gorączkowymi nazywamy *incydent drgawek*, pojawiający się u *dzieci między 6 miesiącem a 5. rokiem życia*, towarzyszący *podwyższonej temperaturze ciała* i niebędący wynikiem ostrej choroby układu nerwowego.

Aby w pełni oddać istotę drgawek gorączkowych, podana definicja wymaga z jednej strony rozwinięcia i uzupełnienia w zakresie samego przebiegu i morfologii drgawek gorączkowych, z drugiej zaś – omówienia wielu czynników sprzyjających i towarzyszących temu zaburzeniu. Odłącznym zagadnieniem jest zjawisko samej gorączki jako czynnika sprawczego, które szerzej zostanie omówione w kolejnych rozdziałach.

Drgawki gorączkowe znane są już od czasów starożytnych. Hipokrates (460 – 377 p.n.e.) pisał, że u dzieci drgawki pojawiają się w czasie trwania wysokiej temperatury, najczęściej w związku z wyrzynaniem się zębów. W ostatnich czasach zagadnienie drgawek gorączkowych stało się przedmiotem wielu badań i dociekań zarówno ze strony lekarzy, jak i badaczy naukowych. Zaowocowało to lepszym zrozumieniem przyczyn tego zaburzenia oraz pozwoliło na opracowanie przejrzystych zasad postępowania medycznego.

Jak często występują?

Schorzenie to, jak już wspomniano na wstępie, dotyczy **3–4% dzieci** w wieku od 6 miesięcy do 5 lat. Ocenia się, że na 100 tysięcy dzieci w tym przedziale wiekowym zachoruje rocznie około 450. Powyższe

dane liczbowe kształtują się podobnie na całym świecie. Częstsze występowanie drgawek gorączkowych obserwuje się natomiast między innymi w krajach Dalekiego Wschodu, co najprawdopodobniej wynika z pewnej odmienności genetycznej tamtejszej populacji.

Jak przebiega napad?

Drgawki gorączkowe nie są zjawiskiem jednorodnym. Wyróżnia się dwa rodzaje zaburzeń w zależności od przebiegu napadu. Najczęściej mamy do czynienia z drgawkami gorączkowymi **prostymi**, a rzadziej – **złożonymi**.

Drgawki gorączkowe proste (typowe) charakteryzują się **napadem drgawek uogólnionych**, co oznacza, że dotyczą całego ciała i wiążą się z całkowitą utratą przytomności. Trwają krócej niż 15 minut, najczęściej 2–3 minuty i nie powtarzają się w ciągu 24 godzin trwania choroby gorączkowej.

Przebieg:

- ▶ Napad drgawek toniczno-klonicznych: w postaci utraty przytomności z fazą rytmicznych drgawek całego ciała (**kloniczną**) i fazą wyprężenia (**toniczną**). Może mu towarzyszyć szcękoscisk, ślinotok, mimowolne oddanie moczu lub/i stolca oraz zaburzenia oddychania, aż do prawie całkowitego bezdechu, z następczym zasinieniem wokół ust, będącym wyrazem niedotlenienia organizmu.
- ▶ Napad kloniczny: ograniczony jest do fazy drgawek z utratą przytomności.

Często rodzice obserwują jedynie ostatnią fazę napadu, a więc fazę toniczną, tj. samo wyprężenie się, usztywnienie ciała ze wzmożonym napięciem mięśniowym, lub napad atoniczny – dziecko jest wiotkie, „przelewa się przez ręce”.

Drgawki gorączkowe złożone (nietypowe, ogniskowe, częściowe).

Możemy o nich mówić, jeżeli:

- ▶ Przebiegają jako drgawki ogniskowe, tj. bez całkowitej utraty przytomności na początku napadu, a jedynie z zaburzeniem świadomości dziecka (brak logicznego kontaktu z dzieckiem, brak reakcji wzrokowej bądź ruchowej dziecka na polecenia). Drgawki obejmują jedną połowę ciała, czasem ograniczają się do jednej z kończyn (rączki, nóżki), policzka, kącika ust, powieki.

- ▶ Trwają 15 minut i dłużej.
- ▶ Powtarzają się w ciągu 24 godzin w trakcie trwania choroby gorączkowej.

Częstą wspólną cechą dla obu rodzajów napadów drgawek gorączkowych jest ponapadowa senność lub głęboki sen.

Niekiedy, zwłaszcza w przypadku przedłużających się drgawek, po ich ustaniu u dziecka może pojawić się niedowład mięśni kończyn lub niezdolność ruchowa. Takie przemijające zaburzenia neurologiczne utrzymują się nieraz nawet do kilku godzin.

Napady drgawek gorączkowych nigdy nie przyjmują formy napadu mioklonicznego (zrywania określonych grup mięśni) lub nieświadomości (dziecko w trakcie wykonywanych czynności „wyłącza się” nagle i przez chwilę nie reaguje na otoczenie, a następnie wraca do poprzedniej czynności).

Jak długo trwa napad?

Nie zawsze rodzice mają szansę obserwować wystąpienie drgawek od samego początku. Dlatego określenie czasu trwania incydentu niejednokrotnie przysparza trudności lub jest wręcz niemożliwe.

Jak już wyżej wspomniano, drgawki gorączkowe proste trwają zazwyczaj około 2–3 minut.

Drgawki gorączkowe złożone trwają powyżej 15 minut. Co ważne – czas ich trwania obejmuje zarówno okres zaburzenia świadomości, poprzedzający wystąpienie właściwych drgawek, jak i same drgawki.

Po ustąpieniu napadu drgawek gorączkowych dziecko może odzyskać od razu pełną świadomość, częściej zdarza się jednak, że pozostaje w niepełnym kontakcie, jest splątane, niejednokrotnie senne lub głęboko śpi. Lekarz zbierający wywiad od rodziców będzie starał się ustalić i określić dokładnie czas objawów wstępnych, czas samych drgawek, a także okresu ponapadowej *senności* lub *głębokiego snu*.

Tabela 1. Charakterystyka różnych rodzajów napadów drgawek gorączkowych

Charakterystyka	Drgawki proste	Drgawki złożone
Typ napadu	toniczno-kloniczny kloniczny toniczny atoniczny	drgawki ogniskowe
Czas trwania	poniżej 15 minut	często powyżej 15 minut
Nawrót w ciągu 24 godzin	nie	tak
Rodzaj zaburzeń świadomości poprzedzających napad	utrata przytomności	splątanie, niepełny kontakt z otoczeniem